

***Sociaal-economische
uitdagingen en antwoorden
van het ABVV***

ABVV

Samen sterk

MANNEN - VROUWEN

Verwijzingen naar personen of functies (zoals 'werknemer', 'werkgever', 'arbeider', ...) hebben vanzelfsprekend betrekking op zowel vrouwen als mannen.

NL-FR

Cette brochure est aussi disponible en français. www.fgtb.be.

***Sociaal-economische
uitdagingen en
antwoorden van
het ABVV***

Inhoudstafel

Synthese	5
■ 1. Algemene situatie.....	5
■ 2. Ons alternatief.....	7
■ 3. De Staatshervorming: het ABVV wil het behoud van de federale sociale zekerheid.....	10
Sociaal-economische uitdagingen en antwoorden van het ABVV	13
■ 1. Het neoliberaler Europa creëerde 23 miljoen werklozen waaronder 5 miljoen jongeren. Het ABVV vecht voor radicale verandering.....	14
■ 2. België: onze sociale troeven behouden, rechte trekken wat scheef zit.....	20
2.1 Het verziekt banksysteem radicaal aanpakken	21
2.2. De begroting: het geld halen waar het zit.....	25
2.3. Duurzame groei, meer banen en koopkracht veiligstellen in plaats van besparen en afbreken.....	29
2.3.1. Eco-solidair groeimodel.....	30
2.3.2. De automatische indexatie moet onverkort behouden worden.....	33
2.3.3. In plaats van oudere werknemers te verplichten om langer te werken moeten we meer werkzoekenden aan een job helpen.....	34
■ 3. De staatshervorming: ABVV wil het behoud van de federale solidariteit.....	38

Synthese

1 Algemene situatie

Arcelor, Euroclear, Kraft Food....Het zijn enkele voorbeelden van herstructureringen en delokalisaties, massale ontslagen die bovenop de gevolgen van de financiële crisis groepen werknemers teisteren. De financiële crisis blijft aanhouden en schade veroorzaken, zoals het Dexia-debacle aantoont. De begrotingscrisis die verschillende landen treft en de onmacht van Europa om er hier een ander antwoord op te geven dan het opleggen van soberheidsplannen zijn catastrofaal. De bevolking verarmt en de overheid verzwakt in steeds meer landen en er groeit een klimaat van depressie.

■ Doeltreffende schokdempers

Indien België in die context beter weerstand kon bieden inzake groei en werkgelegenheid, dan is dit in ruime mate te danken aan ons sociaal model, en aan de schokdempers uit dit model; sociale zekerheid, openbare diensten, sterke vakbeweging, minimumloon, automatische indexerings. Dankzij die schokdempers kon de koopkracht in zekere mate behouden blijven, evenals de werkgelegenheid.

En toch krijgen deze sociale troeven aanvallen te verduren van het patronaat en de rechterzijde die het in Europa voor het zeggen heeft. Zij willen de neoliberale greep op de economie nog versterken, de kostprijs van de wereldwijde concurrentie en de crisis afwentelen op de werknemer.

Dit systeem heeft zijn ondoeltreffendheid bewezen. De opbouw van Europa heeft bovendien aangetoond wat de beperkingen zijn van een eenheidsmarkt en eenheidsmunt zonder economisch bestuur. Zulk Europa kan geen antwoord geven op de onrechtvaardige werking van een losgeslagen kapitalisme. In de Europese Unie zijn er 23 miljoen werklozen. De groei stagneert.

Er wordt voorrang verleend aan de snelle afbouw van de overheidsschuld, wat een rem legt op de consumptie, en zwaar drukt op de werkgelegenheid en op de mogelijkheden van een herstel. Bovendien wordt zo de speculatie aangewakkerd door de banken die nochtans door de overheid gered werden en die de voornaamste oorzaak zijn van het begrotingstekort.

■ **Economisch bestuur op het verkeerde pad**

Aan ons het idee van een economisch bestuur, van convergentie in het beleid van de lidstaten werd een totaal andere inhoud gegeven dan wat wij wilden. Het wordt misbruikt om soberheid op te leggen, om een strengere controle op het begrotingsbeleid in te voeren en op het sociaal en economisch beleid van de EU-lidstaten. Het economisch bestuur dat werd ingevoerd dient niet om het financieel systeem te controleren en te reguleren noch om de fiscale en loonconcurrentie in te dijken. Het staat in dienst van een neoliberal beleid dat de solidariteitsinstrumenten onder werknemers onderuit wil halen. De Europese solidariteit met landen met een hoge schuldenlast wordt slechts toegestaan ten koste van de afbraak van de solidariteit in de individuele lidstaten.

Het wetgevend instrument, de zgn «six pack», maakt het Europa voortaan mogelijk de EU-lidstaten die niet voldoen aan de eisen van het Europese monetaire beleid sancties op te leggen, en wel via volgende twee mechanismen;

- *correctie van het macro-economisch onevenwicht. Er wordt een boordtabel opgesteld met meerdere economische indicatoren om de ‘competitiviteitsproblemen’ op te sporen bij te sturen. De loonkost is een van die competitiviteitsindicatoren. De EU kan strikte aanbevelingen doen om “onevenwichten” op te lossen en zelfs sancties op te leggen wanneer deze aanbevelingen niet opgevolgd worden.*
- *versterking van het groei- en stabiliteitspact. De landen moeten hun overheidsschuld terugbrengen tot 60 % van het BBP en moeten hun overheidsschuld onder de 3 % houden. Ook hier kan de EU aanbevelingen doen die, als ze niet gevolgd worden, tot sancties kunnen leiden.*

Met de eenheidsmunt zijn geen competitieve devaluaties meer mogelijk. De lonen worden daarom gebruikt als aanpassingsvariabele. Europa wil zich daarom bemoeien met;

- *de loonvorming, en dus ook met de automatische indexering en de centrale loononderhandelingen*
- *de vervangingsinkomens (werkloosheidsuitkeringen, brugpensioenen, pensioenen) via vermindering van de overheidsuitgaven en hervorming van het pensioenstelsel.*

Soberheid wordt voorgesteld als de enig mogelijke weg om uit de crisis te raken, om de om de markten «gerust te stellen». Soberheid leidt nochtans tot een verdieping van de crisis en tot een groter overheidstekort want de consumptie daalt en er zijn minder fiscale inkomsten.

2 **Ons alternatief**

■ Op Europees niveau

Om de begroting opnieuw in evenwicht te brengen, zijn nieuwe fiscale inkomsten nodig, vooral dan uit kapitaalinkomsten, via een harmonisatie van de Europese fiscaliteit op de vennootschapsbelasting. De landen in nood moeten geholpen worden door een solidarisering van de schuld via eurobonds, en via een herschikking van de schuld

■ Op Belgisch niveau

Onze schokdempers vrijwaren

Bij ons was de groei wat sterker dan bij onze buurlanden, dankzij de economische schokdempers die we absoluut moeten vrijwaren, namelijk;

- *de automatische indexering,*
- *het minimumloon,*
- *de sociale zekerheid.*

Het banksysteem hervormen

Om nieuwe financiële crisissen te vermijden, moet het banksysteem, radicaal hervormd worden, om in de toekomst te vermijden dat de winsten geprivatiseerd en de schulden gesolidariseerd worden. We willen banken die ten dienste staan van de economie en niet omgekeerd.

We willen o.m.;

- *een overheidsbank,*
- *dat activiteiten als zakenbank en spaarbank gescheiden worden.*

De fiscaliteit grondig hervormen

Het begrotingsevenwicht herstellen betekent nieuwe inkomsten uit inkomens die door de fiscaliteit al te veel bevoordeeld worden, namelijk de hoogste inkomens, de kapitaalsinkomens. Dit veronderstelt een grondige hervorming van de fiscaliteit, de opbrengst hiervan kunnen we schatten, en wel als volgt

• bestrijding fiscale fraude	4 miljard(KT)
• hervorming belastingheffing op financiële inkomsten	3 miljard
• afschaffing verlaagde tarieven in de vennootschapsbelasting	120 miljoen
• belasting reële huuropbrengsten	200 à 600 miljoen
• Afschaffen managementvennootschappen en herinvoering van de schijven van 52,5 en 55%	200 miljoen
• schrappen van en besparen op fiscale uitgaven (notionele	
• intrestaftrek, verlaagd BTW tarief horeca, pensioensparen...),	4 miljard
• TOTAAL	11,5 miljard

Mikken op het herstel van de werkgelegenheid

Het ABVV wil die belangrijke uitdagingen aangaan door te mikken op een sterkere maar duurzamer groei, op het scheppen van werkgelegenheid, op meer zekerheid voor de werknemers. Het ABVV is voorstander van een nieuw ecosolidair groeimodel (zie details hierna)

Onze brugpensioenstelsels vrijwaren

Als economische en sociale schokdemper spelen de brugpensioenstelsels een belangrijke rol, onder meer bij herstructureringen of als antwoord op de groeiende zwaarte van de arbeid, op de sociale ongelijkheid t.a.v. gezondheid en levensverwachting.

De evaluatie van het Generatiepact toont aan dat het afbouwen van het brugpensioen gepaard gaat met een stijging van het aantal oudere werklozen gelijktijdig met een stijging van de jeugdwerkloosheid. Alleen de werknemers kwamen het "lastenboek" na. De werkgevers hebben de positieve maatregelen om de oudere werknemers aan het werk te houden of aan werk te helpen niet getroffen.

De werkgevers responsabiliseren

Werkgevers die oudere werknemers ontslaan, moeten geresponsabiliseerd worden:

- *een betere ontslagbescherming voor arbeiders van 45 jaar en ouder, onder meer door een deel van de werkloosheidsuitkeringen ten laste te leggen van de werkgever die een werknemer ontslaat die al meer dan 10 jaar in dienst was;*
- *de hinderpalen wegnemen die een wedertewerkstelling in de weg staan;*
- *de kostprijs van het brugpensioen solidariseren bij aanwerving van oudere werknemers.*

Werken aan werk voor:

- *jongeren*
- *vrouwen*
- *kortgeschoolden*
- *werknemers van niet Europese origine*

3 De Staatshervorming: het ABVV wil het behoud van de federale sociale zekerheid

Het valt niet met zekerheid te zeggen dat de doelstelling van een gewaarborgde financiering van de federale entiteit gehaald wordt met de nieuwe financieringswet, terwijl de federale Staat het hoofd zal moeten bieden aan de kosten voor de vergrijzing.

De federale Staat komt er verzwakt uit

De federale overheid verliest de bevoegdheid over 10,7 miljard aan belastinginkomsten evenals de “elasticiteit”

De Gewesten krijgen niet de volledige middelen die verbonden zijn aan de overgedragen bevoegdheden

- *de Gewesten en Gemeenschappen moeten pensioenbijdragen betalen voor hun ambtenaren,*
- *er worden bevoegdheden overgedragen waarvan de kostprijs sterk toeneemt (bijv. dienstencheques, sommige fiscale kortingen zoals deze voor energiebesparing, woonbonus,...)*
- *voor het arbeidsmarktbeleid krijgen ze 90%, hetgeen vooral de gewesten met hoge behoeften benadeelt;*
- *anderzijds is de nieuwe verdeelsleutel voor de verdeling van de middelen van arbeidsmarktbeleid de personenbelasting.*

De fiscale autonomie brengt de herverdelende werking van de fiscaliteit niet in het gedrang maar heeft wel ongewenste neveneffecten:

- *de fiscale autonomie van de gewesten bestaat uit een marge tot maximaal 1000€ per belastingplichtige, wat de progressiviteit van de belasting ondermijnt;*
- *de uitoefening van de fiscale autonomie kan leiden tot belangrijke verschillen in het netto loon van de werknemers in eenzelfde onderneming; er is nog geen duidelijkheid of er ook een autonomie komt inzake vennootschapsbelastingen.*

Overdracht van bevoegdheden: een barst in de federale sociale zekerheid

- *de overheveling van de kinderbijslag is een stap in een defederalisering van de sociale zekerheid en kan werkgevers inspireren om een korting te vragen op de overeenkomstige werkgeversbijdragen;*
- *de sociale supplementen (voor kinderen van gehandicapten, langdurig werklozen;..) verdwijnen in een ‘globale pot’ die vervolgens verdeeld wordt. Dit betekent dat er geen verdeling meer is in functie van de reële sociale behoeften van de kinderen in de gemeenschappen/gewesten;*
- *de overdracht van het arbeidsmarktbeleid (incl betaald educatief verlof, dienstencheques) verzwakken het federaal overlegniveau;*
- *in de overdracht van bevoegdheden wordt de mogelijkheid voorzien voor gewesten om interimarbeid in de overheidssector in te voeren.*

Sociaal-economische uitdagingen en antwoorden van het ABVV

Liberaal globalisering, een op hol slaande financiële sector en toenemende inkomensongelijkheden doen het kapitalisme wereldwijd op zijn grondvesten daveren. Groeiende ongelijkheid, armoede, werkloosheid, uitzichtloosheid en onzekerheid -ook voor de zogenaamde middenklasse- leiden in diverse landen en continenten tot klassieke en nieuwe vormen van protest. Gaande van vakbondsbetogingen over de manifestaties van de “indignados” tot de “occupy Wall Street-demonstraties” in de VS.

België deed het -mede dank zij een sterke vakbeweging- minder slecht dan vele andere landen. Ook bij ons werden werknemers getroffen door herstructureringen van ondernemingen op zoek naar nog meer winst, zoals blijkt uit de aangekondigde sluiting van Arcelor Mittal in Luik. Toch hield de werkgelegenheid globaal genomen relatief goed stand en we hebben nog steeds behoorlijke resultaten in internationale vergelijkingen als het gaat over ongelijkheid en herverdeling van welvaart (cfr sociaal-economische barometer van het ABVV).

Dit valt niet uit de lucht: automatische indexatie van lonen en sociale uitkeringen, minimumlonen, sterke sectorale en interprofessionele onderhandelingsmacht, sociale zekerheid, openbare diensten en een herverdelende (zij het nog sterk te verbeteren) fiscaliteit werken dit in de hand.

Toch is de druk enorm om net deze troeven van de werknemers van tafel te vegen.

Europese aanbevelingen zetten de aanval in tegen de index, tegen de kracht van sectorale loononderhandelingen, tegen basiskenmerken van onze sociale zekerheid en tegen de rol van de openbare sector en voor besparingen en minder belastingen.

Werkgevers gebruiken deze aanbevelingen als hefboom om hun eisenbundel door te drukken. Ze worden minder sociaal gesprekspartner en meer lobbyist.

De formateur staat onder immense druk om delen van de patronale agenda door te drukken. Liberale en conservatieve partijen zijn de spreekbuis van een steeds arroganter patronaat.

Dit moet gestopt worden. Wij hebben een alternatief.

1 Het neoliberal Europa creëerde 23 miljoen werklozen waaronder 5 miljoen jongeren. Het ABVV vecht voor radicale verandering

De economische activiteit slabakt overal in de wereld. De laatst beschikbare cijfers wijzen op een sterke vertraging van de groei. Het gevaar van een zogenaamde “double- dip” recessie is dus reëel.

	Tweede kwartaal 2011
Verenigde Staten	0,2
Japan	-0,5
Eurogebied	0,2
Duitsland	0,1
Nederland	0,1
Italië	0,3
Frankrijk	0,0
België	0,5

De oorzaken van deze terugval zijn gekend. De eerste bankencrisis van 2008 dwong de overheden wereldwijd om banken te redden en om vervolgens met extra uitgaven de economische recessie en de werkloosheid te bekampen. Dit ontwrichtte uiteraard de begroting. Maar dat was ook nodig om een jaren dertig scenario te vermijden.

Niet werkgelegenheid maar begrotingsevenwicht wordt prioriteit in VS en in Europa

Sinds de acute fase van de eerste financiële crisis voorbij (leek) te zijn werd de beleidsdiscussie zowel in de VS als in Europa niet meer beheerst door de zorg voor het bestrijden van de werkloosheid, maar door de vermeende gevaren van de budgettaire tekorten.

In plaats van de begrotingsstimuli aan te houden werd de druk opgevoerd om de tekorten drastisch terug te dringen.

VS: Obama bijt in het zand

In de VS leidde dit tot een politieke impasse veroorzaakt door de hardliners binnen de Republikeinse partij over de verhoging van het schuldenplafond, het terugtrekken door B. Obama van zijn plan om de rijken strenger te belasten en het afslanken van zijn ambitie om de gezondheidszorg te democratiseren en uiteindelijk tot de verlaging van de VS rating door Standard&Poors op 5 augustus.

Dit alles verslechterde de economische prestaties nog meer. Uiteindelijk lanceerde B. Obama dan toch nog een relanceplan het zgn American jobs act (447 miljard) dat hij door het Congres probeert te halen.

Europa: triomf van neoliberale recepten

In Europa is de situatie zo mogelijk nog erger. Europa leek eerst economisch terug op dreef te geraken. Duitsland werd hierbij omwille van zijn piekende exportcijfers als na te volgen model aangewezen. Bij nader inzicht blijkt het beleid van extreme loonmatiging en verwaarlozing van de binnenlandse vraag allesbehalve overtuigend te zijn: de groei valt terug op 01%, de armoede piekt met (volgens een rapport van de VN leeft 13 % van de Duitsers onder de armoedegrens, oftewel bijna 11 miljoen armen, waarvan 1,3 miljoen 'working poor') en de werkgelegenheid steeg er met minder dan de helft in vergelijking met België. Toch drukt de conservatieve regering Merkel loodzwaar op het Europees beleid. Zo is het ene euroland na het andere blijkbaar bereid om in navolging van Duitsland de belofte van een begroting in evenwicht in zijn grondwet in te schrijven. Niemand denkt blijkbaar na over wat de gevolgen zouden geweest zijn in 2008 van zulk een grondwettelijke plicht. Zoals Nobelprijswinnaar J. Stiglitz zegt had dit ons regelrecht in een Grote Depressie gebracht.

Toch staat de eis voor drastische en snelle begrotingsanering torenhoog op de Europese politieke agenda. Hoe is het zo ver kunnen komen?

De eurocrisis speelt hier een grote rol in en vooral de financiële markten. In klare taal komt het erop neer **dat dezelfde speculanten die de eerste financiële crisis hebben veroorzaakt de landen aanvallen die hen destijds hebben gered door raids te organiseren op de lidstaten die zwichten onder de enorme schuldenlast.**

De eurocrisis wordt aangepakt op de rug van werknemers en sociaal gerechtigden

De financiële crisis bracht landen zoals Griekenland, Ierland en Portugal aan de rand van de afgrond. Alhoewel de juiste oorzaken van deze situatie van land tot land verschillen, werd de beslissing om ze te steunen en zo ook de euro te redden uitgesteld.

Ook de analyse van de oorzaken van de problemen en de mogelijke oplossing werden op een speciale manier in kaart gebracht. De bevolking en de werknemers van bijvoorbeeld Griekenland werden als potverteerders en schulddigen van de budgettaire

situatie afgeschilderd. De hulp via een Noodfonds aan Griekenland werd door sommigen voorgesteld als het **“geven van geld”** aan de Grieken, terwijl het gaat om **“het lenen van geld”** en dat tegen een rente die nog opbrengt.

Het is dus blijkbaar moeilijker om geld te lenen aan een bevolking in nood dan aan banken in nood! De schulddigen van de crisis komen er gemakkelijker van af dan de slachtoffers!

In elk geval heeft de schulden crisis van sommige Eurolanden -en de manier waarop dit bij de publieke opinie onder invloed van populistische en conservatieve vertaald werd- gezorgd dat er **alleen een Noodfonds kwam onder bijzonder strenge voorwaarden.**

Landen in nood krijgen alleen leningen als ze heel drastische besparingen aanvaarden en het Noodfonds kwam er slechts op voorwaarde dat er voor de ganse Eurozone (+ soms enkele andere landen) een conservatief economisch bestuur wordt ingevoerd. De Europese economieën moeten inzake concurrentiekracht dichter naar elkaar toegroeien en hun economisch beleid incl. de loonontwikkeling zal nauwlettend opgevolgd worden. Dit betekent dat de werknemers van de lidstaten tegen elkaar uitgespeeld dreigen te worden.

De lidstaten van de Eurozone moeten immers volgens de Europese beleidsmakers een strenger begrotingsbeleid volgen en scherper toezicht op de nationale begrotingen aanvaarden.

Kortom men wil een beleid opleggen dat neerkomt op een strikt soberheidsbeleid, loonmatiging en afbouw van sociale rechten waaronder pensioenrechten.

Dit beleid was tot nog toe desastreus voor de noodleidende landen: uitdieping van de recessie, zware sociale achteruitgang, toename van de overheidsschuld en van de werkloosheid. Maar ook voor de werknemers in de andere landen dreigt een neerwaartse druk op de lonen, de pensioenen en de levensstandaard.

Kortom men wil blijkbaar **slechts Europese solidariteit** organiseren **door nationale solidariteit af te breken.** En de manier waarop dit georganiseerd wordt, incl de mogelijke sancties, staan haarfijn op papier sinds de goedkeuring van het zogenaamde economic governance en het zgn “sixpack”.

Economic governance

Tot op heden hebben de Europese instanties zich enkel **beperkt tot het lanceren van “losse” beleidsaanbevelingen** over hoe zij denken dat lidstaten de crisis moeten aanpakken. Zo waren er de aanbevelingen die België in juni van dit jaar kreeg: een snellere afbouw van het overheidstekort en de overheidsschuld door het optrekken van de pensioenleeftijden, hervorming van de index en beperking van de werkloosheidsuitkeringen. Vele Europese landen hebben naar aanleiding hiervan en onder druk van Europa en andere internationale organisaties zware bezuinigingsprogramma's opgestart. Denk aan het Verenigd Koninkrijk waar

momenteel 550.000 jobs in de overheidssector worden geschrapt of aan Frankrijk waar de pensioenleeftijd werd verhoogd.

De EU had echter tot op heden geen middel om overheden te sanctioneren indien zij zich niet hielden aan dergelijke aanbevelingen. Daarom heeft de EU gezocht naar een **formalisering van het systeem**. Eind september werd het **Economic Governance** pakket goedgekeurd.

De Economic Governance bestaat uit **twee mechanismen**:

- Een **correctie van macro-economische onevenwichten**. Er wordt een scorebord met een aantal economische indicatoren opgesteld om 'competitiviteitsproblemen' op te merken en op te lossen. Eén van deze indicatoren voor competitiviteit is de loonkost. De EU kan strikte aanbevelingen doen om de 'onevenwichten' op te lossen en in het uiterste geval financiële sancties opleggen wanneer deze aanbevelingen niet worden opgevolgd.
- Een **versterking van het Stabiliteits- en groeipact**. Landen moeten hun staatsschuld afbouwen naar 60% van het BBP en hun overheidstekort onder de 3% houden. Ook hier kan de EU aanbevelingen formuleren die -bij niet navolging- uiteindelijk kunnen leiden tot sancties.

De EU bewijst hiermee dat zij niet in staat is om een fatsoenlijke analyse te maken van de echte **oorzaken van de crisis**. Met een dergelijk systeem worden immers voornamelijk de oorzaken gezocht bij de lonen (onze automatische indexering, het systeem van gecentraliseerd interprofessioneel overleg,...) en de publieke financiën. Zij vergeten echter dat **overheidstekorten en een stijgende staatsschuld het gevolg zijn** van een totale ontsporing in de financiële wereld is, **en níét de oorzaak**.

De gevolgen zijn wel duidelijk. Om een verbetering van de zogenaamde 'competitiviteit' na te streven, zullen alle middelen gebruikt worden om de **loonvorming, de werkloosheidsuitkeringen en de pensioenen** aan te pakken. We kunnen ons de komende maanden en jaren dus bijvoorbeeld verwachten aan dwingende aanbevelingen vanuit de EU om bijvoorbeeld ons systeem van brugpensioen af te bouwen, of om de loonvorming in de publieke sector beter in de hand te houden. De EU vergeet hier blijkbaar opnieuw dat competitiviteit niet –enkel– gaat over loonkosten, maar dat productkwaliteit, innovatie, onderzoek en ontwikkeling, vorming (kijk naar het ontstellend gebrek aan opleiding voor oudere werknemers), energieprijzen, grondprijzen en nog tal van andere elementen een rol spelen in de competitiviteit van een economie. **Zo laten ze werknemers elkaar beconcurreren.**

Bovendien zal door het verstrengde Stabiliteits- en Groeipact het onmogelijk worden voor lidstaten om in moeilijke economische tijden méér uit te geven om een wankelende economie te stabiliseren. Zo zullen bijvoorbeeld investeringsprojecten in tijden van hoge werkloosheid -om de werkloosheid aan te pakken- niet meer mogelijk zijn.

De groei valt stil en de werkloosheid piekt

De EU blijft dus koppig inbeuken op loonmatiging en bezuinigingen om overheidstekorten en overheidsschulden weg te weg. Volgens hen zal dit het 'vertrouwen' herstellen en de groei opnieuw laten aantrekken. Wat zij echter vergeten is dat deze zogenaamde structurele hervormingen de motor van onze economie volledig verwoesten doordat de koopkracht van de huishoudens volledig worden uitgehold.

De resultaten zijn er naar: 23 miljoen werklozen waaronder 5 miljoen jongeren en een economische groei die terugvalt tot 0,2%. Ook voor 2012 wordt nauwelijks 1,0% groei verwacht.

Het ABVV alternatief

Het bezuinigingsbeleid van de Europese instanties ontwricht niet alleen het maatschappelijk weefsel maar komt de economie evenmin ten goede. Landen moeten opnieuw schulden aangaan om vroegere schulden te kunnen afbetalen. Een vicieuze cirkel en dan spreken we nog niet over een nieuw reddingsplan voor de banken dat de schuldenlast van alle Europese landen alleen nog maar zal doen toenemen.

Deze systeemcrisis vraagt dus om een radicaal antwoord. Niet de oude liberale recepten, maar een radicaal nieuwe aanpak.

Voortaan moet de Europese agenda worden bepaald door een strategie die toelaat de overgang te maken naar een nieuwe duurzame economie, met sterke overheidsinitiatieven, gefinancierd door eerlijke belastingen waar de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Er moet dus:

- *snel een taks op financiële transacties komen die de speculanten moet afremmen en tegelijk middelen moet geven om een relancebeleid in de steigers te zetten;*
- *een Europese belastingharmonisatie en de invoering van een minimaal belastingtarief voor vennootschappen;*
- *aanpak belastingparadijzen;*
- *de uitgifte van euro-obligaties moet ook de meest kwetsbare landen beschermen tegen aanvallen van de financiële markten Dit komt erop neer dat alvast een deel van de overheidsschulden (bijv. 60%) naar het Europees niveau verschoven zouden worden. Zo kunnen landen die zich in een moeilijke situatie bevinden gemakkelijker een betaalbare lening vinden;*

- *een verhoging van de middelen voor het Europees reddingsfonds en een verlaging van de intrestvoeten op leningen uit dit fonds om uit de schuldenspiraal te geraken;*
- *de Europese Centrale bank moet de nodige middelen beschikbaar stellen om een andere economie mogelijk te maken en moet kunnen optreden als zogenaamde “lender of last resort”. Lidstaten geven vandaag immers schuld papier uit in een munt (de euro) waar ze geen controle over hebben. Dat betekent dat ze niet kunnen waarborgen dat ze op de vervaldag ook hun lening (obligaties) zullen kunnen terugbetalen. Landen die wel een eigen munt hebben (VS maar bijv. ook Groot-Brittannië) kunnen dit wel omdat ze kunnen garanderen dat hun centrale bank desnoods geld zal bijdrukken. Daarom kunnen ze ook lenen tegen een lagere rentevoet dan veel Eurolanden. De ECB zou die rol kunnen spelen;*
- *een schuldherschikking voor landen die in een uitzichtloze situatie zijn terechtgekomen;*
- *oprichting van een publiek ratingagentschap en het schrappen van verwijzingen naar private agentschappen in officiële reglementeringen;*
- *lonen zijn de motor van de economie en de solidariteit tussen de werknemers moet centraal staan. Er moet belet worden dat we inzake lonen tegen elkaar uitgespeeld worden. Goede lonen moeten een gemeenschappelijke syndicale doelstelling zijn die op het terrein hardgemaakt wordt. daarom het EVV werk maken van een Europese syndicale looncoördinatie die loondumping onmogelijk maakt. Het syndicaal samenwerkingsverband tussen de vakbonden van België, Nederland, Duitsland, Frankrijk en Luxemburg moet hierin een voortrekkersrol blijven spelen.*

Het ABVV zal zijn inspanningen binnen het EVV en de groep van Doorn de komende weken en maanden nog opdrijven om deze radicale hervormingen te realiseren.

2 België: onze sociale troeven behouden, rechte trekken wat scheef zit

De laatste groeivoorzichten voor België zijn minder slecht dan in de buurlanden. Voor 2011 wordt nog een groei verwacht van 2,4%, voor 2012 zou dit terugvallen naar 1,6%.

Ook inzake werkgelegenheid doen we het niet slecht. Tussen 1996 en 2007 steeg onze werkgelegenheid met 17,4% tegen 6,9% in Duitsland ! De laatste twee jaar deden we het iets minder goed (+2,2 en + 2,3%) dan Duitsland (+3,7% en +2,8%). Maar beter dan de Eurozone (+ 1,8% en +1,6%).

Onze index, minimumlonen en sociale zekerheid beschermen de werkgelegenheid

Uiteraard zeggen deze cijfers niets over de kwaliteit van de jobs. In Duitsland zijn er veel meer werkende armen (6,80%) dan in België (4,60%). Het zegt wel iets over het verschil tussen een beleid dat de binnenlandse vraag beschermt en een aanpak die alles zet op de export via loonmatiging.

Het Belgische model beschermde de koopkracht door de automatische indexering van lonen en sociale uitkeringen en we konden een significante koppeling van de sociale uitkeringen aan de loonontwikkeling afdwingen (welvaartsvastheid). Dit legde geen windeieren, want met meer dan 4.550.000 werkenden, zijn er nog nooit zoveel Belgen aan het werk geweest als vandaag. Vooral op de binnenlandse markt werden banen gecreëerd, zij het dikwijls gesubsidieerde banen in de gezondheidssector, de dienstencheques enz. Meteen blijkt dat het niet de privé sector was die het meeste jobs creëerde. Ondanks 9,5 miljard aan bijdrageverlagingen en loonsubsidies en ondanks de notionele intrestaftrek die meer dan 5,4 miljard bruto kost.

Bovendien zijn er vandaag nog honderdduizenden werknemers, waaronder een grote groep jongeren op zoek zijn naar een job! De situatie bij laaggeschoolde jongeren is erg (bijna 36% werkloosheid) en dramatisch bij jongeren van niet Europese origine (bijna 40%)! Oudere werknemers krijgen van de werkgevers onvoldoende kansen om hun job te behouden of opnieuw aan de slag te gaan. Het devies van de werkgevers geldt vooral "luister naar mijn woorden (7 op de 10 ondernemingen zou 50+ willen aanwerven), "kijk niet naar mijn daden" (slechts 5,4% aanwervingen betreft 50+).

Wie deze sociale troeven aanvalt, bedreigt ook de werkgelegenheid en de sociale cohesie

Deze cijfers over de voorspelde groei voor België houden nog geen rekening met het debacle van Dexia en vertrekken ook van de veronderstelling van zogenaamd “ongewijzigd beleid”. Dit wil zeggen dat er ook geen rekening wordt gehouden met de invloed van begrotingsmaatregelen of met het sociaaleconomisch programma dat nog moet onderhandeld worden in het kader van de regeringsvorming.

De druk van Europa en werkgevers om onze sociale troeven aan te vallen is ongemeen hard (zie hiervoor). Ook het akkoord rond de staatshervorming moeten we in dit kader evalueren evenals de nieuwe bankencrisis die het eerst in ons land toesloeg via het debacle van Dexia.

Op al deze uitdagingen heeft het ABVV een visie en alternatieven.

2.1. Het verzielt banksysteem radicaal aanpakken

Dexia of hoe de geschiedenis zich herhaalt.

Na de financiële crisis van 2008, zit de financiële sector opnieuw in het oog van de storm en blijkbaar in erg slechte papieren. De ontmanteling van Dexia sloeg in als een bom. We hebben een déjà-vu gevoel, alsof de geschiedenis zich herhaalt zonder dat er lessen uit het verleden werden getrokken, en dat het dus opnieuw de belastingbetalers en de werknemers zijn die zullen opdraaien voor de fouten van de toplui....

Gevolgen van dertig jaar neoliberal beleid blijven zich vandaan nog doorzetten...

In feite blijven de desastreuze gevolgen van dertig jaar liberaal beleid zich tot vandaag doorzetten omdat er nog geen afdoend werk werd gemaakt van een sluitend toezicht op de financiële sector noch op Europees, noch op Belgisch niveau.

De ‘stresstests’ die moesten aantonen of banken voldoende financieel gezond zijn, waren al van bij het begin achterhaald. Ze hielden immers geen rekening met de groter dan verwachte verliezen op portefeuilles met Grieks, Spaans en Italiaans Staatspapier.

Het nationale toezicht bleef in gebreke

Ook de nationale toezichthouder bleef in gebreke.

Sinds 1 april 2011 werd in België het nieuw toezichtmodel, het zogenaamde Twin Peaks model, ingevoerd. De controle wordt hierbij opgesplitst:

- het toezicht op de solvabiliteit van de financiële instellingen werd toevertrouwd aan de Nationale Bank;
- de CBFA werd omgedoopt tot de FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten), die waakt voortaan over de bescherming van de consument.

Nationale toezichthouders (NBB) moeten geregeld met hun banken de liquiditeitspositie bekijken en omschrijven. Die oefening gebeurt in alle stilte. De liquiditeitspositie is namelijk in de eerste plaats een kwestie van vertrouwen in de bank. Blijkbaar heeft de NBB zijn rol niet ten volle gespeeld.

De NBB stuurde in juli een mededeling dat alles onder controle was. Nochtans waren de resultaten die Dexia in augustus bekendmaakte desastreus. Er was toen een verlies van 4,5 miljard.

Geen “bankentestament”

Bovendien is de “Twin Peaks”-wetgeving onvolledig. De banken werden niet verplicht om een zogenaamd “bankentestament” neer te leggen. Dit is een jaarlijks plan dat de banken zouden moeten neerleggen om aan te geven hoe ze, ingeval van problemen, kunnen gesplitst worden in een risicovolle commerciële bank enerzijds, en een veilige spaar- en depositobank anderzijds. Dan blijft het risico bij de bank en het spaargeld bij de spaarder. Dan kan ook beslist worden dat alleen het veilige deel nog kan rekenen op tussenkomsten van de belastingbetaler.

Bonussen werden gretig uitgedeeld

De catastrofale situatie belette Dexia ook niet om rijkelijke bonussen uit te delen. Zo kreeg de CEO van Dexia, P. Mariani in april 2011 een bonus van 600.000 euro voor zijn “goed bestuur” in 2010. A. Miller, de vorige CEO, werd voor zijn goede diensten bedankt met een gouden parachute van 825.000 euro.

De desastreuze situatie bij Dexia gebeurde ook voor het oog van de grote aandeelhouders waaronder de Gemeentelijke holding en dus ook politieke vertegenwoordigers. Hoe worden die verantwoordelijkheden vereffend?

De optimistische “verdraaiingen” van Didier Reynders

Het reddingsplan voor Dexia is inmiddels gekend. Nationalisering van de bank voor 4 miljard euro en oprichting van een “bad bank” waar België een waarborg geeft van 54 miljard.

Dit is opmerkelijk want deze waarborg stemt overeen met 15% van ons BBP terwijl Frankrijk zich slechts voor 2% van zijn BBP engageert, terwijl een groot deel van de risicoactiva van Dexia hun oorsprong vinden in kredieten die aan Franse instanties toegekend werden.

Als we de toelichting van minister van financiën Didier Reynders horen zal de begroting nog winnen aan de redding van Dexia via dividenden, intresten en verzekeringspremies! Niets is minder waar.

De noodzakelijke nationalisering van Dexia Bank zal België iets meer kosten dan 1% van zijn BBP. Dat geld moet geleend worden en dus moet er intrest betaald worden.

Bovendien zal de omvang van de waarborg die België verleent, ongetwijfeld door de rating, agentschappen mee in rekening genomen worden. Dit is niet zonder risico, wetende dat een stijging met 1 procentpunt van de intrestvoet, een stijging van de intrestlast met 3,5 mia € betekent.

Geld dat door de belastingbetalers zal moeten opgehoest worden. Bovendien zit ook de gemeentelijke holding, als aandeelhouder van Dexia, in de problemen. Dit betekent extra moeilijkheden voor de gemeenten en dus gevaar voor het schrappen van investeringen, van diensten, van werkgelegenheid, ...

We zijn het beu telkens opnieuw de rekening van de bankiers te moeten betalen

In tegenstelling tot de fabeltjes van Didier Reynders moeten we dus wel vrezen dat de rekening van deze redding (opnieuw) aan de Belgische burgers zal worden gepresenteerd, meer bepaald aan de werknemers, de ambtenaren en de sociaal uitkeringstrekkers. Hier dreigen meerdere “loketten” geopend te worden: door de lokale overheden omwille van hun verliezen door het debacle van de gemeentelijke holding, via de gewesten die staatswaarborg verleenden aan de gemeentelijke holding, via de federale overheid door nog drastischer bezuinigingsplannen dan diegene die al aangekondigd werden.

Wie leeft er boven zijn stand?

Dit alles belet de verdedigers van het neoliberale model en de financiële wereld niet om ons de les te spellen en te orakelen dat loontrekkenden, de sociaal gerechtigden en de staat boven hun stand leven. Ze spuwen dus op de overheid waarvan de overheidsschuld toenam om de gevolgen van hun blunders te herstellen. De overheid bleek eens te meer de oplossing te zijn en niet het probleem.

Het ABVV alternatief

Het is de hoogste tijd voor radicale hervormingen die de uitwassen van een verziekt banksysteem eindelijk aanpakken. De bedoeling moet zijn om een nieuwe financiële crisis te vermijden, een financiële sector te hebben die in dienst staat van een duurzame economische ontwikkeling en die spaarders en werknemers zekerheid biedt.

Dit vergt een geheel van maatregelen:

- **de genationaliseerde bank moet definitief in handen van de overheid** blijven en een krachtig instrument worden in de financiering van de overgang naar een duurzame economie. Een openbare bank moet bijdragen tot het kanaliseren van spaargeld naar investeringen die nodig zijn voor de omslag van onze economie (O&O, nieuwe technologieën met lage CO-2 uitstoot, energiezuinigheid...). Zo willen we komen tot een nieuw eco-solidair groeimodel (beter geïsoleerde woningen voor allen, toegang tot hernieuwbare energiebronnen, ontwikkeling van toekomstgerichte en groen industriële investeringen....).
- **geen privatisering van winsten en socialisering van verliezen:**
 - integrale terugbetaling van de bonussen die sinds 2008 uitgekeerd werden aan de directieleden, CEO's op kop, evenals de integrale terugbetaling van de presentiegelden en andere honoraria uitbetaald aan de bestuurders:
 - niet uitbetaling van de voorziene golden parachutes;
 - geen doorschuiven van de rekening van de reddingsoperatie via besparingen op de rug van werknemers en sociaal gerechtigden;
 - geen redding van de privé-aandeelhouders op de rug van de gemeenschap.
- **opsplitsing tussen activiteiten van zakenbank en spaarbank:**
 - in elk geval moet de wetgeving een **banktestament** verplicht maken zodat ingeval van nood het onderscheid tussen risicovolle bankactiviteiten en spaarbank duidelijk gemaakt kan worden en enkel nog het veilige deel kan rekenen op tussenkomsten van de overheid in geval van nood;
 - de **bankentaks** moet herzien worden zodat veilige spaarbanken minder belast worden dan banken met risicovolle financiering.

- **Betere bescherming van de kleine spaarders:**
 - de FSMA (Autoriteit voor Financiële diensten en markten) moet de financiële instellingen verplichten om op eenvoudige wijze te verduidelijken wat het **risicoprofiel en de kosten** zijn van de financiële producten die ze aanbieden. Gevaarlijke risicovolle producten zouden een waarschuwend label moeten krijgen om de spaarders te waarschuwen voor het risico dat ze lopen;
 - inspraak van werknemers in de financiële sector (cfr. Charter) en goede vorming zodat ze de cliënten goed kunnen informeren.
- **Oprichting van een publiek rating agentschap op het niveau van de Europese Unie**
- **Financiële transactietaks (zie Europees luik).**

2.2. De begroting: het geld halen waar het zit

Alhoewel België het minder slecht doet dan de meeste andere landen inzake toename van de ongelijkheid, stellen we ook bij ons een verzwakking van solidariteit en meer individualisme vast. De onzekerheid groeit bij de werknemers. Zeker als werkgevers en sommige politieke partijen de onrust nog aanwakkeren door doembeelden op te hangen over de kost van een vergrijzende bevolking die nauwelijks betaalbaar zou zijn. Steeds meer mensen, ook bij de middengroepen, vrezen daarom dat ze er sociaal op achteruit zullen gaan en geloven niet langer dat hun kinderen het beter zullen hebben dan zij.

Het ABVV zegt neen aan dit doemdenken. De toekomst voorbereiden doe je immers niet “bij ongewijzigd beleid”. Uitdagingen aanpakken staat niet gelijk met de afbouw van sociale vooruitgang, met privatisering van overheidsdiensten, met vermarkting van social-profitsectoren, met inlevering. Dat is het beleid van het verleden. Een beleid dat gefaald heeft en tot financiële, economische, sociale en ecologische catastrofes leidde. Onze analyse van de crisis bewijst dat de werking van het kapitalistisch systeem, zeker de laatste dertig jaar, geleid heeft tot een slechte verdeling van de rijkdom. We willen met dat dominante beleid uit het verleden -dat in België vooral neerkwam op het verlenen van fiscale cadeaus aan de ondernemingen- breken.

Nochtans is het vooral de voortzetting en zelfs versterking van een neoliberal beleid dat Europa ons wil opdringen: snelle afbouw overheidstekort, verhoging pensioenleeftijd, beperking werkloosheidsuitkeringen in de tijd, afbouw brugpensioen, afbouw werkgelegenheid in de openbare sector, privatisering van overheidsbedrijven.....

We weten dat de formateur bij de opmaak van de begroting 2012 en bij de uitwerking van zijn sociaal economisch regeerprogramma onder zware druk zal staan om hier op in te gaan. Wij zullen het akkoord van uit ons waarde kader beoordelen en geven nu al voorstellen en waarschuwingen.

Het ABVV alternatief

Eerst een duidelijke waarschuwing over wat we niet willen:

- *een te drastische en snelle vermindering van het overheidstekort die de koopkracht aantast, omdat dit de prille groei dreigt te verstikken waardoor de werkloosheid zou verhogen. Het is integendeel een **verhoging van de duurzame groei die de beste maatregel is**, om het begrotingstekort te verminderen (cfr Europees deel);*
- *een beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd omdat dit de werkzoekenden naar het OCMW duwt, hetgeen dreigt neer te komen op een terugkeer naar de staat van behoeften, die nochtans in 1936 werd afgeschaft. Op die manier kan er niet meer gesproken worden over een verzekering tegen werkloosheid;*
- *geen besparingen op de kap van de zieken of gepensioneerden (bv door een verhoging van de pensioenleeftijd of door een aantasting van de gelijkstellingen);*
- *geen besparingen op de werkgelegenheid in de openbare diensten, noch op het pensioen van de ambtenaren.*

*We zijn daarentegen vragende partij om het **geld te halen waar het zit** door een moedig en rechtvaardig fiscaal beleid.*

Hierbij moet rekening gehouden worden met de draagkracht en met de verspilling door het door de liberale gecreëerde sneeuwbaaleffect van belastingverminderingen of fiscale uitgaven.

Het is opmerkelijk dat:

- *waar liberalen voortdurend zeggen dat sociale uitgaven alleen maar moeten gaan naar wie ze werkelijk nodig heeft, ze inzake fiscale uitgaven geen bezwaar hebben om te geven aan wie ze het minst nodig hebben nl de rijksten;*
- *werkgevers en hun politieke vrienden geen evaluatie willen van de dure belastingverminderingen, zoals de notionele intrestaftrek (5,4 miljard euro), waar ondernemingen van genieten. Dit geldt overigens ook voor de fiscale loonsubsidies (2,3 miljard euro);*
- *die ondernemingen die de laatste jaren hun winsten het sterkst hebben zien toenemen, het minst belastingen hebben betaald;*
- *het effectief tarief van de vennootschapsbelasting de voorbije 10 jaar (2000-2009) is gehalveerd (van 20% naar 12%);*

- *de enorme winststijging van de voorbije 10 jaar vooral geleid heeft tot meer winstuitkeringen voor de aandeelhouders dan tot meer investeringen;*
- *zelfs een miljardair zoals W. Buffet toegeeft dat hogere belastingen geen rem zetten op banengroei en investeringen.*

De nota van de formateur bevat interessante fiscale pistes waarvan verschillende sporen met ABVV voorstellen. We weten uiteraard nog niet wat er met deze voorstellen zal gebeuren. Wij weten wel wat we willen.

Het ABVV keurde op het statutair congres van juni 2010 een programma goed dat nog steeds actueel blijft.

Op Belgisch vlak wil het ABVV de druk opvoeren voor:

- *de afschaffing van het bankgeheim;*
- *een betere belastingheffing op financiële inkomsten waarbij meerwaarden op aandelen ook belast moeten worden*
- *een daadwerkelijke strijd tegen belastingontduiking en onderschatting van belastbare inkomens, door het schrappen van de mogelijkheden om aan de progressiviteit van de belasting te ontsnappen;*
- *een effectieve belasting van alle inkomens (bedrijfsinkomsten, roerende en onroerende inkomsten), door de forfaitaire belastingen af te schaffen;*
- *de invoering van meer selectiviteit in de belastinguitgaven (fiscale stimuli) zowel in de personenbelasting (rekening houden met het inkomen) als in de vennootschapsbelasting (band met werk en investeringen);*
- *het ABVV verklaart de oorlog aan de notionele intrestafrek die moet afgeschaft worden;*
- *de extra middelen die bekomen worden door een betere belastinginning en door een verbreding van de belastbare grondslag moeten toelaten om de progressiviteit binnen de personenbelasting te versterken en de belastingen op de laagste en middeninkomens te verminderen o.m. door een herschikking van het belastingbarema;*
- *een herinvoering van hogere aanslagschijven, die opgeheven werden tijdens de laatste fiscale hervorming, voor de zeer hoge inkomens. Opdat deze maatregel effect zou sorteren, moet komaf gemaakt worden met het verschijnsel van de “vervennootschappelijking” en met andere fiscale ontwijktechnieken zoals de “salary-split”. Het aantal aftrekposten voor zelfstandigen en vrije beroepen moet worden beperkt tot “echte beroepsuitgaven”;*

- *afschaffing van de verlaagde tarieven in de vennootschapsbelasting en vermindering van het aantal aftrekposten zoals deze voor sterk milieubelastende wagens;*
- *een belasting op de reële huurinkomens zonder dat dit aan de huurders wordt doorgerekend;*
- *meer middelen voor de fiscale administratie om al haar opdrachten te kunnen uitvoeren: zowel menselijke als materiële middelen, maar ook onderzoeksmiddelen (toekenning van de hoedanigheid van officier van de gerechtelijke politie aan bepaalde belastingambtenaren);*
- *de invoering van eco-fiscaliteit gebaseerd op een progressieve belastingheffing (gratis quota, progressieve tarifiering van gas- en elektriciteitsverbruik,...) en gelijke toegang tot alternatieven (groene leningen, derdebetalersysteem voor energiebesparende investeringen, bedrijfsvervoerplannen, openbaar vervoer,...) Het ABVV vraagt overigens de verlaging van de BTW van 21% naar 6% op de energiefactuur;*
- *een belasting op de grote vermogens: de economische crisis dreigt te leiden tot regeringsmaatregelen die de werkende bevolking doen betalen voor de overheidstekorten. Als ABVV vinden wij dat het tijd wordt dat de financieel sterkste laag van de bevolking wordt aangesproken: een vermogensbelasting op de grote fortuinen kan voldoende geld aanbrengen;*

Van sommige van deze maatregelen kan de opbrengst geraamd worden:

• bestrijding fiscale fraude	4 (KT) à 10 miljard (LT-5 jaar)
• hervorming belastingheffing op financiële inkomsten	3 miljard
• afschaffing verlaagde tarieven in de vennootschapsbelasting	120 miljoen
• belasting reële huuropbrengsten	200 à 600 miljoen
• herinvoering van de schijven van 52,5 en 55% (mits begeleidende maatregelen mbt managementvennootschappen...)	200 miljoen
• schrappen van en besparen op fiscale uitgaven (notionele intrestafrek, verlaagd BTW tarief horeca, pensioensparen...)	4 miljard
• TOTAAL	11,520 à 17,920 miljard

Bron: HRF, Dulbea en ABVV

2.3. Duurzame groei, meer banen en koopkracht veiligstellen in plaats van besparen en afbreken

De huidige Europese beleidsmakers, werkgevers en conservatieve politici oefenen druk uit om het brugpensioen af te bouwen, de pensioenleeftijd te verhogen en de automatische indexatie uit te hollen. Ze willen de vergrijzing voorbereiden door het failliete neoliberale beleid verder zetten en zelfs nog verscherpen.

Het ABVV wil de grote uitdagingen zoals klimaat en vergrijzing aanpakken door in te zetten op een sterkere maar duurzame groei, meer banen en meer zekerheid voor alle werknemers.

We zullen het toekomstig regeerakkoord in functie hiervan beoordelen.

Het ABVV alternatief

Wij kiezen voor een andere toekomst. De toekomst die we samen willen uitbouwen betekent kiezen voor een ander maatschappijmodel. Een alternatief systeem dat de drijfveer van het huidig economisch model verandert. Een model dat rekening houdt met de gevolgen van onze keuzes op de toekomstige generaties en op al wie vandaag achterop blijft. Wij willen niemand achterlaten. De doelstelling van het economisch beleid moet het welzijn van de werknemers zijn en het tegemoetkomen aan hun behoeften. Daarom moet de rijkdom beter verdeeld worden tussen arbeid en kapitaal (zie ook fiscaliteit). Daarom kiezen we voor een ontwikkelingsmodel dat sociaal en ecologisch is. Daarom wil het ABVV dat het nieuw regeerakkoord een keerpunt inluidt voor de oplossing van de problemen van vandaag en van deze op lange termijn, op basis van waarden als solidariteit, gelijkheid, sociale rechtvaardigheid en democratie, die opnieuw bovenaan de politieke en sociale agenda moeten komen door:

- *invulling te geven aan een hernieuwde, krachtige rol van de overheid die kwaliteitsvolle overheidsdiensten aanbiedt, de rijkdom herverdeelt door een rechtvaardige fiscaliteit (met sterkere progressiviteit en belastingheffing op alle inkomens) en die de economie in dienst stelt van de samenleving en niet omgekeerd;*
- *een nieuw eco-solidair groeimodel in de steigers te zetten dat volledige werkgelegenheid nastreeft, rekening houdt met de uitdaging van de klimaatverandering en waarbij goede lonen niet beschouwd worden als de vijand van innovatie en van werkgelegenheid. In dit groeimodel moet collectieve werktijdverkorting een belangrijk instrument zijn voor het nastreven van volledige werkgelegenheid en een betere levenskwaliteit voor allen;*

- *de sociaal gerechtigden van vandaag en morgen een sociale zekerheid te bieden, die dankzij een verstandige en rechtvaardige financiering, meer jobs kan veilig stellen en de vergrijzing het hoofd kan bieden.*

2.3.1. Eco-solidair groeimodel

Het ABVV wil een nieuw eco-solidair groeimodel.

Het wil zoals aangekondigd op het congres van 2010 in samenwerking met zijn intergewestelijken en met respect van ieders bevoegdheden, de visie over dit groeimodel concretiseren door:

- *voort te bouwen op bestaande gewestelijke initiatieven;*
- *een plan uit te werken waarbij, op basis van de bestaande federale en gewestelijke initiatieven, investeringen in beter geïsoleerde woningen voor allen mogelijk worden, evenals de toegang tot hernieuwbare energiebronnen. Hierbij kan vertrokken worden van bestaande goede praktijken in de gewesten;*
- *de vorming van werknemers (waar in alle bedrijven moet geijverd worden voor een individueel recht op opleiding voor alle werknemers) ook te oriënteren in functie van de nieuwe mogelijkheden van dit groeimodel, met aandacht voor eco-solidaire jobs;*
- *een heroriëntering van de overheidssteun aan de ondernemingen in dienst van werk en toekomstgerichte investeringen.*

*Het ABVV wil de **syndicale controle op het innovatiebeleid** op alle niveaus opvoeren zoals afgesproken op het congres van 2010:*

- *In de sectoren zullen de centrales de boordtabellen met sectorale indicatoren over het innovatiesysteem benutten om de werkgevers te interpellieren over hun investeringsbeleid.*
- *In de ondernemingen zullen onze delegees op basis van de aanbevelingen van de CRB de kans benutten om geïnformeerd en geraadpleegd te worden over de inspanningen voor O&O en innovatie. Het ABVV zal ter ondersteuning van de delegees het nodige materiaal ontwikkelen. De dienst ondernemingen, waarvan de middelen versterkt zullen worden, moet -in samenwerking met de gewestelijke afdelingen van het ABVV en de centrales -een doeltreffende dienstverlenende rol spelen.*

- *Het ABVV vraagt een substantiële verhoging van de inspanningen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. We willen dat steunmaatregelen op dit gebied niet enkel naar de grote ondernemingen zouden gaan, maar dat er voldoende middelen voorbehouden worden voor steun aan kleine en middelgrote ondernemingen. Steunmaatregelen inzake O&O moeten altijd gekoppeld zijn aan tewerkstellingsobjectieven binnen de onderneming.*

*Het ABVV wil de omslag naar een nieuw groeimodel in een hogere versnelling brengen, door **greep te krijgen op sleutelsectoren van de economie en meer ruimte te creëren voor overheidsinitiatief:***

- *De overheid moet niet alleen een strategische visie ontwikkelen over de vernieuwing van de industrie en de economie maar moet hiertoe zelf economisch initiatief nemen om nieuwe niches en domeinen aan te boren. Het ABVV is voorstander van een sterk industrieel beleid, waarbij de overheid als katalysator moet optreden voor toekomstgerichte en groene industriële investeringen. Investeren in groene technologie zal mede beslissend zijn voor de toekomst van de industrie. Daarom moet er:*
 - *ingezet worden op strategische sectoren, die van cruciaal belang zijn voor een duurzame overgang: ontwikkeling van een hybride elektrisch wagenpark, technologie voor schone energie (schakels zonnepanelen, tandwielkasten voor windturbinen, transformatoren....*
 - *moet een toenemend aandeel van de middelen voor investeringssteun gericht zijn op ecologische investeringen. Amper 0,03% van het Belgisch BBP wordt besteed aan milieusteun. Onze ecologische steun daalde zelfs de laatste jaren in vergelijking met de groei van ons bruto binnenlands product. De toekenning van ecologiesteun moet steeds verbonden worden aan het creëren van extra eco-solidaire jobs;*
 - *moeten de bijkomende middelen, die nodig zijn om op het gebied van onderzoek en ontwikkeling de Lissabon- norm van 3% te halen, vooral naar sociaal en ecologisch vernieuwende projecten gaan;*
 - *moet er ingezet worden op hernieuwbare energie. We moeten investeren in nieuwe, schone elektriciteitsproductie door nieuwe spelers zodat we kunnen evolueren naar een betaalbare en duurzame energievoorziening. Alleen op die manier kunnen we de vervuilende steenkoolcentrales en de kerncentrales op termijn sluiten.*

- *In Europa is België één van de landen met de hoogste energieprijzen. Dit heeft gevolgen voor de bevolking maar ook voor de industrie. Energie vertegenwoordigt bijvoorbeeld één vierde à één vijfde van de totale kosten voor smelters in de non-ferro sector. België heeft dringend nood aan een energiepolitiek die ook de energie intensieve industrie respecteert. In de energiesector waar de beslissingscentra naar het buitenland verhuisden, moet de greep op het energiebeleid versterkt worden door:*
 - *het door de regering beloofde opvolgingscomité, met vertegenwoordigers van regering, elektriciteitsproducenten en sociale gesprekspartners, reële bevoegdheden te geven voor de controle op de prijsontwikkeling en de investeringen;*
 - *ook in de CRB een permanente opvolging van de ontwikkeling van de energieprijzen in vergelijking met deze van onze buurlanden - en speciaal tov. Frankrijk - te organiseren en een sanctioneringsmechanisme te voorzien indien de Belgische energieprijzen sneller stijgen;*
 - *dergelijke permanente controle op de ontwikkeling van de energieprijzen en –investeringen moet waarborgen dat ons land op weg is naar een evenwichtige energiemix, incl. hernieuwbare energie, die bijdraagt tot bevoorradingszekerheid, veiligheid van werknemers en bevolking, rationeel energieverbruik en tot prijzen die niet hoger liggen dan in de buurlanden.*
- *Naast de omslag naar een nieuw groeimodel wil het ABVV de werknemers bij dit reconversieproces steunen door middel van:*
 - *preventieve en planmatige aanpak van herstructurerings, ook Europees, om onderlinge concurrentie en protectionisme te bestrijden met als sleutelementen een gemeenschappelijke Europese vakbondstrategie gebaseerd op solidariteit, een Europees Commissaris voor een geïntegreerde aanpak van herstructurerings, maximaal gebruik van het globalisatiefonds en verlaging van de energiekosten;*
 - *ondersteuning van de werkgelegenheid via het koppelen van overheidshulp aan werkgelegenheidsverbintenissen. De overheidssteun aan bedrijven (notionele interest, verlaging patronale sociale bijdragen, fiscale stimuli o.a. in het kader van overuren enz.) dienen vervangen te worden door andere instrumenten en enkel toegekend te worden aan bedrijven als die conventioneel de garantie geven de tewerkstelling te behouden of op te drijven. In alle bedrijven dient de koppeling van de toegestane overheidssteun met tewerkstelling te worden geconcretiseerd in collectieve arbeidsovereenkomsten. Deze*

cao's moeten wettelijke sancties kunnen voorzien in geval van niet respecteren van de tewerkstellingsengagements. Elke overheidssteun moet dus gekoppeld worden aan een resultaatsverbintenis tussen de actoren op het terrein. De overheidssteun moet (als sanctie) door de betrokken overheid worden teruggevorderd indien de aan deze steun verbonden resultaten niet worden bereikt, indien de verkregen steun oneigenlijk wordt gebruikt of indien deze steun wordt gebruikt voor andere dan de vooropgestelde doelstellingen. Het ABVV eist ook de invoering van een wet Inbev-Cartomills (die afdankingen en herstructureringen in winstgevende ondernemingen verbiedt of de betrokken ondernemingen sanctioneert door het opleggen van de terugbetaling van genoten fiscale en parafiscale voordelen;

- *rechtstreekse steun aan de werknemers via betere bescherming tegen ontslag, hulp bij wederinschakeling door vorming en begeleiding.*

2.3.2. De automatische indexatie moet onverkort behouden worden

Goede lonen zijn niet de vijand van kwaliteitsvolle banen. Dat bewijzen onze werkgelegenheidscijfers. Onze automatische loonindexatie is onze AA++ rating.

Het ABVV alternatief

Het ABVV zal onverzettelijk zijn in de strijd voor het behoud van de automatische indexatie van lonen en uitkeringen omdat de index:

- *De koopkracht beschermt*
- *Een element van solidariteit is waar alle werknemers achter staan ongeacht hun de sterkte van de sector of de onderneming waarin ze werken en ook een onontbeerlijke bescherming biedt aan de sociaal gerechtigden*
- *Een economische schokdemper is die in tijden van economische terugval de koopkracht beschermt en dus ook het verbruik en de economische activiteit ondersteunt*

2.3.3. In plaats van oudere werknemers te verplichten om langer te werken moeten we meer werkzoekenden aan een job helpen

Verplicht langer werken is geen optie voor het ABVV, maar oudere werknemers die langer willen werken, moeten dat kunnen. De werkgevers moeten dan ook meer inspanningen doen voor werkbaar werk voor oudere werknemers. In tegenstelling tot wat doemdenkers en werkgevers beweren is er nu al een trend naar langer werken. Het ABVV wil onderhandelen over positieve stimulansen zoals:

- sociaal overleg over leeftijdsbewust personeelsbeleid en werkbaar werk in de bedrijven, met een ondersteunend kader, uitgewerkt op het niveau van de sectoren door middel van sectorale actieplannen voor een werkbaar loopbaan, verplichte leeftijdsanalyses en een periodieke toelichting van deze analyse in de overlegorganen in elk bedrijf;*
- de uitwerking van een statuut van “werknemer in nood” dat een aantal rechten opent die moeten vermijden dat werknemers te vroeg opgebrand geraken (extra verlofdagen, vervanging bij tijdskrediet, werktijdverkorting, recht op vorming, taakvariatie, lichter werk, overschakeling van nacht naar dagwerk met een financiële tegemoetkoming om de verloning van deze werknemers op hetzelfde niveau te houden, mentorschap...) en dat rekening houdt met de invloed van de arbeidsomstandigheden op de levensverwachting van de werknemers. Nochtans is eerst een voorafgaandelijk grondig onderzoek over alle mogelijke implicaties noodzakelijk;*
- werk redden en banen creëren door verdeling van werk en inkomen Het ABVV wil ijveren voor een betere verdeling van het beschikbare werk. Daarom wil het ABVV: vormen van collectieve werktijdverkorting met loonbehoud en met compenserende aanwervingen. Hierbij zullen we streven naar een beperking van het totaal aantal gepresteerde werkdagen op week-, maand-, trimestriële-, of jaarbasis waarbij moet rekening gehouden worden met de specifieke situatie in sectoren en ondernemingen. Daarnaast blijven ook het collectief onderhandeld tijdskrediet, het recht op vorming, aangepast werk voor oudere werknemers, leeftijdsbewust personeelsbeleid, strijd tegen discriminatie voor de toegang tot werk, volwaardige pistes van een werkgelegenheidsbeleid.*

Uit de inventaris die de NAR (nationale arbeidsraad) opmaakte voor de evaluatie van het zgn “generatiepact”, blijkt dat alle maatregelen ten nadele van de werknemers uitgevoerd werden.

De vier maatregelen i.v.m. eindloopbaan die daarentegen niet uitgevoerd werden, zijn maatregelen waarover de werkgevers niet happig waren:

- *Solidarisering van de brugpensioenkost, bij aanwerving van oudere werknemers: veel werkgevers willen geen oudere werknemers aanwerven met het vooruitzicht van een brugpensioenkost.*
- *Preventief personeelsbeleid dat rekening houdt met de leeftijd (kwaliteit van het werk, risicofactoren, toegang tot vorming/opleiding,...) ontwikkeld door de sectoren en in de bedrijven.*
- *Recht op externe loopbaanbegeleiding.*
- *Recht op periodieke loopbaangesprekken in het bedrijf.*

Meer responsabilisering van de werkgevers die oudere arbeiders ontslagen

Het brugpensioenstelsel is nu al een uitstervend stelsel: 69% van de bruggepensioneerden is ouder dan 60 jaar. Maar dagelijks worden nog oudere werknemers na tientallen jaren dienst afgedankt vóór de brugpensioenleeftijd. Deze mensen worden op kosten van de sociale zekerheid gezet, dikwijls voor de rest van hun leven. Vooral bij arbeiders kost dit de werkgevers niets tenzij 56 dagen vooropzeg.

Daarom:

- *moet de ontslagbescherming voor arbeiders van 45 jaar en ouder onmiddellijk en drastisch verbeteren;*
- *en stellen wij voor dat de werkgever, die oudere werknemers ontslaat, een deel van de werkloosheidsuitkering ten laste moet nemen indien de werknemer langer dan 10 jaar in dienst was (bijv. per schijf van 5 jaar dienst: 10% van de kost van de werkloosheidsuitkering).*

Een aantal obstakels voor werkhervatting wegwerken

- *Een bruggepensioneerde die het werk deeltijds hervat, verliest ook pensioenrechten. Dit was niet de bedoeling van de wetgever en dit moet aangepast worden.*
- *Solidarisering van de brugpensioenkost bij aanwerving van oudere werknemers.*

Ondertussen blijkt uit statistieken dat bepaalde groepen nog altijd minder kansen op de arbeidsmarkt hebben dan anderen en dat zij het in deze crisisperiode nog veel harder te verduren hebben.

Daarom doet het ABVV een aantal voorstellen om meer mensen aan werk te helpen.

Werken aan de tewerkstelling van alle groepen:

- **Jongeren:**

Het verschil in tewerkstellingsgraad van de jongeren in België tov. EU15 is niet verminderd. Vooral niet bij de laaggeschoolden en bij de jongeren van buitenlandse origine. Er werd bovendien aangetoond dat de afkomst van de werkzoekenden een invloed heeft op de tewerkstelling van de jongeren en dit ongeacht het niveau van hun diploma.

ABVV voorstellen

- *Uitvoering van ons eco-solidair relanceplan .*
- *De maatregelen die de tewerkstelling van jongeren zouden moeten bevorderen, maar waarvan de doeltreffendheid niet werd bewezen, moeten grondig herzien worden.*
- *Invoering van doeltreffende maatregelen tegen discriminatie op basis van etnische afkomst bij aanwerving.*
- *Uitvoering van de vroegere unanieme adviezen van de NAR:*
 - *Bijdragevermindering en activa concentreren op laaggeschoolde jongeren en jongeren van allochtone afkomst. De WIN-WIN Aktie, waarbij voor elke jongere met diploma tot en met hoger secundair onderwijs, 1.000 euro activa én bijdragevermindering toegekend wordt, moet stopgezet worden.*
 - *Invoering van een gemeenschappelijke sociale beschermings sokkel voor alle vormen van alternerend leren.*

- **Vrouwen**

In vergelijking met de mannelijke werkgelegenheidsgraad (67,4%) is er nog een grote kloof te overbruggen voor vrouwen (56,5%).

In Duitsland ligt de werkgelegenheidsgraad voor vrouwen op 66,1%, in Nederland 69,3%.

ABVV voorstellen

- *Deeltijds werkende vrouwen meer kans geven op voltijds werken, o.a. door een einde te maken aan het misbruik van “avenanten”, waardoor werkgevers de wetgeving omzeilen, zodat ze geen groter uurrooster moeten geven als ze te veel overuren laten presteren.*
- *Herintreedsters stimuleren en hun ervaring gebruiken.*

- **Kortgeschoolden**

De werkgelegenheidsgraad van laag gekwalificeerde werknemers bedraagt 40,4% in België, tov.58,5% in de EU27.

ABVV voorstel

Er moeten banen gecreëerd worden voor kortgeschoolden in sectoren in volle ontwikkeling, zoals hulp aan personen, bepaalde openbare diensten,...

- **Werknemers van niet-Europese origine**

ABVV voorstel

De tewerkstellingsmogelijkheden van werknemers van niet-Europese origine zijn veel lager in ons land dan in EU15. Dit is onaanvaardbaar. Ze moeten nieuwe kansen krijgen op een job door een hardnekkige strijd tegen discriminatie bij aanwerving en door bijkomende vormingskansen.

3 De staatshervorming: het ABVV wil het behoud van de federale solidariteit

Het politiek akkoord over de zesde staatshervorming is een feit. Nationalisten verdedigden een staatshervorming vanuit een optiek “eigen volk eerst” en wilden in de eerste plaats de interpersoonlijke solidariteit afbouwen.

Anderen verdedigden een hervorming omdat het meer klaarheid zou brengen in de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende entiteiten en zou leiden tot een efficiënter en doorzichtiger beleid.

Nog anderen stelden dat een staatshervorming onvermijdelijk was om de financiering van de federale staat en dus van de sociale zekerheid veilig te stellen.

Deze financieringscapaciteit is belangrijk als we weten dat meer dan 90% van de vergrijzingskosten door de federale overheid zullen betaald worden.

Het ABVV heeft terzake altijd een duidelijk en eensgezind standpunt ingenomen.

Wij waren niet tegen overdrachten van bevoegdheden die tot aantoonbare verbeteringen voor de werknemers zouden leiden. We verklaarden ons wel onverzettelijk voor wat het federale karakter van de sociale zekerheid, het arbeidsrecht en de cao's betreft. We wilden ook dat de loonvorming federaal bleef en dat er voldoende slagkracht was voor een federale inkomenshervedelende fiscaliteit.

Het is door deze bril dat we het akkoord rond de staatshervorming moeten beoordelen. We toetsen onze doelstellingen aan de financieringswet, de fiscale autonomie en de overgedragen bevoegdheden.

De financieringswet

Het valt zeker niet met zekerheid te zeggen dat de doelstelling over een gewaarborgde financiering van de federale entiteit gehaald wordt:

- omdat de gewesten een grotere fiscale autonomie krijgen inzake personenbelasting verliest de federale overheid de bevoegdheid over 10,7 miljard aan belastinginkomsten. Omdat belastinginkomsten uit personenbelasting sneller stijgen dan het BBP (zgn elasticiteit) verliest de federale overheid voor dit overgedragen deel een stuk van de opbrengst van dit mechanisme. Dit wordt dan wel voor een deel gecompenseerd door slechts een deel van de middelen verbonden aan de fiscale kortingen waarvan de bevoegdheid naar de gewesten overgeheveld wordt, over te dragen. Het is niet duidelijk hoe dit precies moet geëvalueerd worden;

- er wordt een transitiesokkel ingevoerd die er voor moet zorgen dat elke deelstaat bij de start van het nieuwe model over financiële middelen beschikt die minstens gelijk zijn aan die van de huidige financieringswet. Deze sokkel en de herfinanciering van Brussel zorgen dat de federale entiteit ongeveer 1 miljard minder inkomsten heeft;
- het arbeidsmarktbeleid wordt overgedragen met 90% van de middelen, maar de opbrengst gaat naar het transitiefonds;
- anderzijds wordt er een pensioenbijdragen ingevoerd voor de ambtenaren van gewesten en gemeenschappen. Er worden ook bevoegdheden overgedragen waarvan de kost sterk toeneemt (bijvoorbeeld dienstencheques, sommige fiscale kortingen zoals deze voor energiebesparing, woonbonus...);
- de overdracht van bevoegdheden zal ook gebeuren na de federale begrotingsdiscussie;

De gewesten krijgen niet de volledige middelen die verbonden zijn aan de overgedragen bevoegdheden:

- voor het arbeidsmarktbeleid krijgen ze 90%, hetgeen vooral de gewesten met hoge behoeften benadeeld;
- anderzijds is de nieuwe verdeelsleutel voor de verdeling van de middelen van arbeidsmarktbeleid de personenbelasting. Ook dit is een andere sleutel dan deze van de behoeften, anderzijds is de inlevering dan weer groter voor het gewest dat het meeste van de nieuwe verdeelsleutel geniet;
- de nieuwe verdeelsleutel staat dus niet in functie van de behoeften maar anderzijds vervalt ook de oorspronkelijke door sommige geëiste responsabilisering in de gezondheidszorgen of een bonus/malusregeling in het arbeidsmarktbeleid.

De fiscale autonomie brengt de herverdelende werking van de fiscaliteit niet in het gedrang maar heeft wel ongewenste neveneffecten:

- de autonomie is weliswaar omkaderd om de progressiviteit van het belastingbarema te beschermen en het federale niveau blijft bevoegd voor de vastlegging van de fiscale grondslag (belastbaar inkomen). Toch wordt het principe van de progressiviteit ondermijnd omdat de gewesten uitdrukkelijk de toestemming krijgen om van ervan af te wijken tot maximaal 1000€ per belastingplichtige
- in tegenstelling tot eerdere voorstellen zal de fiscale autonomie geen aanleiding geven tot andere belastingkredieten voor de vervangingsinkomens;
- het systeem van fiscale autonomie blijft ingewikkeld;
- de uitoefening van de fiscale autonomie kan leiden tot belangrijke verschillen in het netto loon van de werknemers in eenzelfde onderneming. Dit zou ook op termijn de sectorale onderhandelingen kunnen bemoeilijken en een aanleiding kunnen zijn om het gewicht van de loononderhandelingen naar het ondernemingsniveau te verplaatsen;

- er is vandaag nog geen duidelijkheid of er ook een autonomie komt inzake vennootschapsbelastingen. Dit werd naar onderhandelingen over de sociaaleconomische thema's verschoven.

Overdracht van bevoegdheden barst in federale sociale zekerheid:

- de overheveling van de kinderbijslag is een stap in een defederalisering van de sociale zekerheid. Daarom spreken sommigen ook over een historische stap waarbij kan verstaan worden dat er nog zouden kunnen volgen;
- de sociale supplementen (voor kinderen van gehandicapten, langdurig werklozen,..) verdwijnen in een globale pot die vervolgens verdeeld wordt. Dit betekent dat er geen verdeling meer is in functie van de reële sociale behoeften van de kinderen in de gemeenschappen/gewesten;
- de overdracht van de kinderbijslag kan werkgevers inspireren om een korting te vragen op de overeenkomstige werkgeversbijdragen. Dit geld moet ook dan ook in de sociale zekerheid blijven;
- de overdracht van het arbeidsmarktbeleid incl betaald educatief verlof, dienstencheques verzwakken het federaal overlegniveau en kunnen voor specifieke problemen zorgen. Zo kan de regionalisering van de dienstencheques een verdere groei bemoeilijken (de budgettaire situatie zal de eerstkomende jaren weinig ruimte bieden aan de regio's voor nieuwe initiatieven) en de werknemers uit het stelsel dreigen uiteindelijk de rekening te betalen;
- in de overdracht van bevoegdheden wordt de mogelijkheid voorzien voor gewesten om interimarbeid in de overheidssector in te voeren. Dit is onaanvaardbaar: het is duurder en minder efficiënt en het brengt de neutraliteit van de openbare sector en de rechtszekerheid van de burgers in gevaar, bovendien kan het de arbeidsvoorwaarden van het personeel in de openbare dienst uithollen.

Voor meer info:

ABVV

Hoogstraat 42 | 1000 Brussel

Tel. +32 2 506 82 11 | Fax +32 2 506 82 29

infos@abvv.be | www.abvv.be

Volledige of gedeeltelijke overname of reproductie van de tekst uit deze brochure mag alleen met duidelijke bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Rudy De Leeuw © oktober 2011

Cette brochure est aussi disponible en français

www.fgtb.be/brochures

D/2011/1262/20